

یادگیری «خواندن» و به تعبیری «سواد اطلاعاتی»، به‌عنوان بنیادی‌ترین مهارت آموزشی، سنگ‌بنای توسعه فردی- اجتماعی، توسعه پایدار و وسیله‌ای برای ایجاد پیوندهای اجتماعی و سازگاری با جهان پیچیده و در حال تغییر به‌شمار می‌آید. منظور از خواندن از دیدگاه نگارنده که ریشه در علم آموزش خواندن دارد، یکی از مهارت‌های چهارگانه زبانی است که مرکز ثقل برای سه مهارت دیگر یعنی سخن گفتن، گوش دادن و نوشتن است. مهارتی که در آن خواننده نه‌تنها پذیرنده معنای القایی و تجویزی متن نیست، بلکه در مقابل، داعیه ساخت معنای «شخصی‌شده و منحصربه‌فرد» خود را، ورای متن دارد. این معنای منحصربه‌فرد و شخصی، بر پایه گفتمان خردمندانه و حکیمانه، در یک فرآیند بده‌بستان معنایی با متون متعدد، خوانش چندباره متن، کشش و واکنش با معلم، همکلاسان، و تجارب خود و دیگران شکل می‌گیرد.

امروزه این مهارت به عنوان یکی از شاخص‌های تعیین‌کننده برای ارزیابی کیفیت نظام‌های آموزشی و آمادگی برای ورود به عرصه‌های علمی و اجتماعی تبدیل شده است. نظام‌های مترقی و توسعه یافته آموزشی، بر پایه شناخت از کارکردهای سواد اطلاعاتی، سرمایه‌گذاری‌های قابل توجهی برای بنیان‌های آن و همچنین بهبود کیفیت آموزش خواندن و پشتیبانی مادام‌العمر از آن انجام داده‌اند. متأسفانه گزارش‌ها و مطالعات بین‌المللی (از قبیل مولیس و همکاران، ۲۰۰۴، ۲۰۰۷، ۲۰۱۳، ۲۰۱۷، ۲۰۲۳ و ۲۰۲۳) و گزارش‌های رسمی و دولتی داخلی در پژوهشگاه تعلیم و تربیت و مرکز ملی مطالعات تیمز و پرلز (از قبیل کریمی، ۱۳۹۳؛ و کبیری، ۱۳۹۶) نشان از آن دارند که مدیریت این مهم و متعاقباً پیامدهای آن در ایران، در یک روند وارونه نسبت به رشد و توسعه جهانی قرار دارد. به‌طوری که در آخرین ارزیابی‌های بین‌المللی، سواد خواندن که با مشارکت ایران به عنوان یک عضو این مجموعه صورت گرفت،

یادگیری «خواندن» و به تعبیری «سواد اطلاعاتی»، به‌عنوان بنیادی ترین مهارت آموزشی، سنگ‌بنای توسعه فردی- اجتماعی، توسعه پایدار و وسیله‌ای برای ایجاد پیوندهای اجتماعی و سازگاری با جهان پیچیده و در حال تغییر به‌شمار می‌آید. منظور از خواندن که ریشه در علم آموزش خواندن دارد، یکی از مهارت‌های چهارگانه زبانی است که مرکز ثقل برای سه مهارت دیگر یعنی سخن گفتن، گوش دادن و نوشتن است.

برخلاف ما، قریب به اتفاق کشورهای منطقه، در مسیر توسعه مهارت‌های زبانی دانش آموزان خود قرار گرفته‌اند. در مقابل، ایران، نه‌تنها روندی پیش رونده ندارد که در حال پسرقت در این حوزه است. البته مسئله، فقط ضعف ایران در منطقه نیست بلکه در مقایسه با عملکرد بین‌الملل نیز به همین منوال است؛ به طور مثال در مطالعات سال ۲۰۲۱، که شامل ۵۷ کشور شرکت‌کننده ازجمله

کشور ما بود، ایران تنها از اردن، مصر و آفریقای جنوبی عملکرد بهتری در سطح بین‌الملل داشت. متشابهاً در مطالعات سال‌های ۲۰۰۱، ۲۰۰۶، و ۲۰۱۶ نیز وضع به همین منوال بود. نقطه بحرانی این ضعف عملکردی در سال ۲۰۲۱ رخ داد که کشورمان به وضعیت خود در ۲۰۰۱ نزول کرد. این سقوط در واقع هدررفت قابلیت‌های دانش‌آموزان این سرزمین به واسطه سیاستگذاری ناروای کلان «آموزشی» و «یادگیری» جاری است که باید توسط مدیران ارشد کشور از قبیل ریاست محترم جمهور، مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، قوه قضائیه و به طور خاص

مقاله وارده

علی اصغر سور تیجی اوکر کابی*

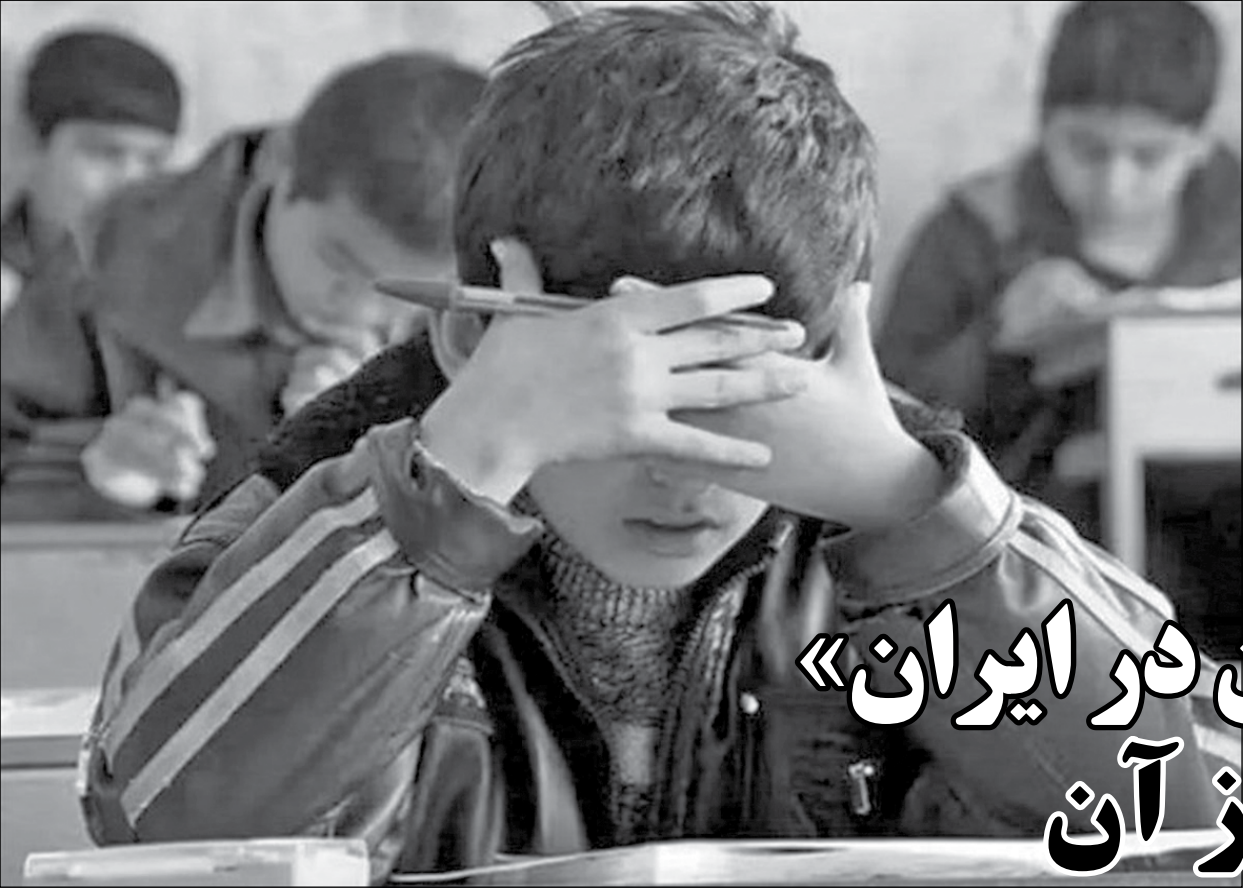
بحران «سواد خواندن در ایران» و راه‌های برون‌رفت از آن

فهمیدن، و از پیشرفت‌های بارز سال‌های پیش از دبستان است. در واقع این موتور پیشران آموزش خواندن زمانی شکل می‌گیرد که آموزش‌وپرورش حق و امکان دستکاری و مداخله در آن را ندارد؛ چون حوزه عمل سیاستگذاری‌های آن نیست و بر روی مدل‌های فرآیندی خواندن، که با سیاستگذاری‌های حوزه آموزش خواندن قرابت بیشتری دارند، در حدود ۸۰ سال اخیر نشان داد که مهم‌ترین مقولات اثرگذار بر حوزه سواد خواندن، شامل پنج مقوله «مؤلفه‌های زبانی»، «مؤلفه‌های شناختی- فراشناختی»، «مؤلفه‌های یادگیری» و «مؤلفه‌های

فهمیدن»، و از پیشرفت‌های بارز سال‌های پیش از دبستان است. در واقع این موتور پیشران آموزش خواندن زمانی شکل می‌گیرد که آموزش‌وپرورش حق و امکان دستکاری و مداخله در آن را ندارد؛ چون حوزه عمل سیاستگذاری‌های آن نیست و بر روی مدل‌های فرآیندی خواندن، که با سیاستگذاری‌های حوزه آموزش خواندن قرابت بیشتری دارند، در حدود ۸۰ سال اخیر نشان داد که مهم‌ترین مقولات اثرگذار بر حوزه سواد خواندن، شامل پنج مقوله «مؤلفه‌های زبانی»، «مؤلفه‌های شناختی- فراشناختی»، «مؤلفه‌های یادگیری» و «مؤلفه‌های

حذف هر یک از این سازه‌های حیاتی زبانی در این اکوسیستم که دربردارنده پنج مقوله مذکور است، موجب اختلالات اکولوژیکی در مسیر دستیابی به اهداف عالی اکوسیستم سواد خواندن خواهد شد. شاهد این مدعا بر اساس مطالعاتی که پیشتر ذکر شد، محروم ماندن ۹۹ درصد از دانش‌آموزان ایرانی از دستیابی به سطح عالی اهداف خواندن، و ۳۵ درصد از آنان حتی در دستیابی به نازل‌ترین سطح اهداف سواد در ۲۵ سال گذشته است. این ناکامی‌ها به خاطر تکرار مداوم در ۲۵ سال گذشته، بیشتر به یک بحران ملی تهدیدکننده توسعه پایدار و «سونامی تمدنی» شباهت دارد. براساس آنچه تاکنون بیان شد، واگذاردن «مدیریت کلان ادراک خواندن» کاملاً اشتباه و مغالطه‌ای اکولوژیک در این اکوسیستم است چون بنیان‌های این رویداد در پیش از مداخله رسمی آموزشی توسط آموزش‌وپرورش شکل می‌گیرد. نتیجتاً راه برون‌رفت از بحران «انسجام و یکپارچه‌سازی» مدیریت دو مقوله کلان «زمینه‌ای- بافتاری آموزشی»، و «زمینه‌ای-بافتاری غیرآموزشی»

اجتماعی

حرکت در مسیر توسعه پایدار است، همخوانی دارد و سازوکار نظارت بر آن چیست؟».

از دیگر جنبه‌های اثرگذار برآمده از مدل‌های فرآیند آموزش خواندن، عنصر «معلم» و صلاحیت‌های حرفه‌ای اوست که اهمیت توجه به جذب و تربیت تخصصی و همه‌جانبه معلمان از طریق دانشگاه فرهنگیان و شهید رجایی به جای روش‌های جایگزین و میابری و سسکن‌گونه را گوشزد می‌کند.

دستگاه‌های ناظر باید به این پرسش پاسخ دهند چه سازوکاری را تاکنون برای کاهش عدم اطمینان از کارآمدی معلمان و علی‌الخصوص معلمانی که با نگاه کارآفرینانه جذب شده‌اند، به کار گرفته‌اند؟ معلمان تا چه میزان به دانش نظری و عملی «زبان‌آموزی» تسلط دارند؟ اصولاً چه تعریف عملیاتی از معلم، متناسب با هر پایه تحصیلی دارید؟ به این عوامل آموزشی باید ظرفیت همراهی و غنای کتابخانه‌های مدارس اعم از کتب فیزیکی و مجازی و همراهی آن منطبق با رشد فرآیند خواندن، به علاوه توانایی معلمان و عوامل مدرسه برای تحلیل کمی و کیفی کتاب‌ها، حجم و دامنه متون برای عمق بخشیدن به دانش موضوعی رانیز افزود. به این عوامل باید عواملی از قبیل نیازمندی به پلنفرم جامع و پشتیبان آموزشی مناسب فضای مجازی- نه پیام‌رسان شاد- زمان مطالعه، مکان مطالعه، آموزش راهبردها، پرسشگری، چستی و چگونگی استدلال، استنتاج، استنباط، ارزیابی زبان و عناصر متنی و دهها خردمؤلفه دیگر به معلم را افزود که از حوصله بحث و مخاطب خارج است. سیاستگذاری‌های پشتیبانی پس از خروج افراد از جریان آموزش رسمی و استمرار رشد در مسیر یادگیری مادام‌العمر به تدارک زیرساخت‌هایی اشاره دارد که امر مطالعه را به خصوص فرهنگی و رفتار عادی روزمره افراد تبدیل نماید. در واقع این امر در گستره‌ای از توسعه فضای کتابخانه‌ها، بسیج توان رسانه‌ها، توسعه شبکه‌های آنلاین و آفلاین کتابخوانی، استفاده از قابلیت‌های ناشران، سینما و هر آنچه که زمینه‌ساز افزوده شدن کتاب به سبد خرید خانواده‌هاست می‌گردد.

تحقق این امر همان‌طور که بیان شد نیازمند عزم ملی است که باید با توجه به تجارب جهانی، در قالب یک مطالعه ملی و با مشارکت خبرگان و صاحب‌نظران، و نهادهایی از قبیل مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت علوم، وزارت دادگستری، وزارت آموزش‌وپرورش و دیگر نهادهای مرتبط در قالب یک «برنامه» سند مطالعه ملی لازم‌الاجرای» برای تمام دستگاه‌های دخیل کشور، مستقل از تحولات سیاسی و تغییرات دولت‌ها طراحی و اجرا شود و مکانیزم‌های ارزیابی و نظارت بر نهادهای و اشخاص مسئول به صورت روشن تدوین گردد.

« دانشجوی دکترای تکنولوژی دانشگاه علامه طباطبائی

سیاستگذاری‌هایی که مربوط به آموزش رسمی است شامل مواردی از قبیل بازتعریف «برنامه درسی ملی»، علی‌الخصوص برنامه درسی ملی زبان و ادبیات فارسی و متناسب‌سازی آن با واقعیات و نیازمندی‌های روز دنیاست. بی‌تردید برنامه درسی ملی به عنوان نقشه جامع آموزش کشور که فرآیند مطالبه تا ابلاغ آن در ۶ ماه انجام شد و با ندهای بسیاری رویه‌روست و شکافی که با برنامه درسی اجرایی یا همان کتاب‌های درسی- به طور مشخص درس فارسی- رخ داده، و در ارزشیابی‌های بین‌المللی آشکار گردید، به هیچ وجه در شان مردم بزرگ ایران نیست. این سخن بدان معنی نیست که علت تمامی این ناکامی‌ها برنامه درسی ملی است. خیر. اما بنیان‌های بسیاری از ناکامی‌ها در مقوله‌های «زبانی»، «شناختی- فراشناختی»، و «خواننده- انگیزش» را به صراحت در این برنامه می‌توان یافت. به طور مثال پاسخ به این پرسش که میزان توجه و مطالبه در به‌کارگیری متون خط فارسی، توجه به اهداف عالی زبانی، ماهیت دیجیتال در فرآیند آموزش زبان فارسی، توجه به دخیل‌تاری آموزش زبان فارسی، توجه به سخن‌اینکه باید به این پرسش اندیشید که «برنامه درسی ملی و برنامه درسی اجرایی تا چه حد با نیازهای روز جهانی برای تربیت نسلی که دارای تفکر خردمندانه و نقادانه، هویتمند، و آماده برای

شرق — غرب شهریار کرج دماوند	شمال قلهک شمیران مطهری شهرآرا	جنوب سعدی شرق استان تهران اسلامشهر چهاردنگه	مرکز ۳۳۱۱۲۱۹۳ ۳۳۱۱۲۲۹۱ ۳۳۱۱۳۰۸۵ ۳۳۹۴۲۰۰۰	۳۳۱۱۰۲۰۲ ۳۳۱۱۳۵۱۹ ۳۳۱۱۰۲۱۰ ۳۳۱۱۸۰۵۰	نیازمندی های کیهان قول رگمی تلفنی از ساعت ۸ صبح الی ۶ بعدازظهر تلفن: ۰۵-۳۳۱۱۲۲۹۲ فکس: ۰۵۳-۳۳۱۱۸ niraz.mandiha@kayhan.ir
--	---	---	--	---	--

نام مستعار کودک: پویان قاسمی تاریخ تولد: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۵ ارجاع دهنده: اورژانس اجتماعی دولت آباد	اسامی ۵ نفر لاکو فرزندان تحت پوششی شیرخوارگاه شیر	نام مستعار کودک: آرمینا تاریخ تولد: حدوداً یک ساله زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۱۱ محل پیدایش: اورژانس اجتماعی شهرستان قدس	نام مستعار کودک: پریا تاریخ تولد:۱۴۰۴/۰۵/۱۹ زمان پیدایش:۱۴۰۴/۰۶/۰۹ محل پیدایش: اورژانس اجتماعی شهریار	نام مستعار کودک: آتدیا تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۱۳ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۵ محل پیدایش: بیمارستان فاطمه زهر(س) رباط کریم	نام مستعار کودک: پژمان تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۱۷ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: بیمارستان فاطمه زهر(س) رباط کریم	نام مستعار کودک: آرسام تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۰۷ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: بیمارستان مهدیه
نام مستعار کودک: سروش تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۸ ارجاع دهنده: بیمارستان مهدیه	نام مستعار کودک: علیرضا تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ ارجاع دهنده: بیمارستان اکبرآبادی	نام مستعار کودک: ماهان تاریخ تولد: حدوداً سه ماهه زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: اورژانس اجتماعی پردیس	نام مستعار کودک: آتدیا تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۱۳ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۵ محل پیدایش: بیمارستان فاطمه زهر(س) رباط کریم	نام مستعار کودک: آتدیا تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۱۳ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۵ محل پیدایش: بیمارستان فاطمه زهر(س) رباط کریم	نام مستعار کودک: پژمان تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۱۷ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: بیمارستان فاطمه زهر(س) رباط کریم	نام مستعار کودک: آرسام تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۰۷ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: بیمارستان مهدیه
نام مستعار کودک: نویار تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۴/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۰ ارجاع دهنده: اورژانس اجتماعی بهارستان	نام مستعار کودک: اسماء تاریخ تولد:۱۴۰۴/۰۵/۰۷ تاریخ پذیرش:۱۴۰۴/۰۵/۲۸ ارجاع دهنده: بیمارستان مفید	اطلاعیه مهم قابل توجه خوانندگان محترم هر روز صدها آگهی با مطالب مختلف جهت رفع نیازهای روزانه شما در نیازمندیهای صبح کیهان درج می گردد. وسیعیه ما آگاهی دادن جهت سوپورت در کار شماست، لذا هیچگونه مسئولیتی درباره محتوای آگهی و یا پیامدهای احتمالی نداریم.لطفا قبل از قرارداد از درستی آگهی دهنندگان اطمینان لازم را بدست آورید و هزینه چاپ آن تنها براساس تعرفه کیهان می باشد. ضمناً به اطلاع خوانندگان گرامی میرسانیم که نیازمندیهای کیهان پنجشنبه ها منتشر نشن شود. سازمان نیازمندیهای صبح کیهان	قابل توجه مشتریان محترم لطفا قبل از پرداخت مبلغ آگهی از هویت مامور وصول مطمئن و در صورت لزوم با تلفن ۳۳۱۱۲۱۹۷ تماس بگیرید. آداره وصول مطالبات روزنامه کیهان	شنیبه هر هفته روزروز قدیمی ترین نشریه اختصاصی بانوان	نام مستعار کودک: پژمان تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۱۷ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: بیمارستان فاطمه زهر(س) رباط کریم	نام مستعار کودک: آرسام تاریخ تولد: ۱۴۰۴/۰۵/۰۷ زمان پیدایش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۸ محل پیدایش: بیمارستان مهدیه

شرایط و فرم اشتراک نشریات کیهان در تهران سال ۱۴۰۴

۱- اشتراک عزیزی که فرم درخواست آنها تا دهم هر ماه به امور مشترکین برسد از اول ماه بعد برقرار می‌شود.

۲- یک نسخه از کپی فیش بانکی و قبض سفارشی را تا پایان مدت اشتراک حتما نزد خود نگهداری نمایید.

۳- در صورت تغییر قیمت نشریات و یا هزینه پستی، معادل مبلغ پرداخت‌شده، نشریه مورد تقاضا ارسال می‌گردد.

۴- در صورت تمایل به اشتراک چند نشریه، برای هر کدام فیش بانکی جداگانه تهیه فرمائید.

۵- قبض پرداختی را می‌توانید به شماره ۰۹۱۲۷۹۳۲۵۶۸ با ذکر مشخصات در کانال تلگرام و یا ایتا قرار داده و به امور مشترکین اطلاع دهید.

فرم تقاضا
نام:
نام خانوادگی:
ریال شماره فیش بانکی:
تلفن:
تلفن همراه:
آدرس:
کد پستی:
پست الکترونیکی:

شماره اشتراک:

متقاضیان محترم می‌توانند با توجه به جدول زیر نسبت به انتخاب هر یک از نشریات مورد علاقه و واریز مبلغ اشتراک به شماره کارت ۶۱۰۴۳۳۸۹۸۷۹۶۴۸۷۷۱ بانک ملت به نام چاپ و انتشارات کیهان و ارسال اصل فیش بانکی همراه با فرم تکمیل شده ذیل به صندوق پستی ۱۱۳۶۵/۳۶۳۱ با پست سفارشی نسبت به برقراری اشتراک خود اقدام نمایند.

نوع نشریه	یکساله (ریال)	شش ماهه (ریال)	سه ماهه (ریال)
روزنامه کیهان	۴۵/۰۰۰/۰۰۰	۲۲/۵۰۰/۰۰۰	۱۱/۲۵۰/۰۰۰
روزنامه کیهان انگلیسی	۱۶۵/۰۰۰/۰۰۰	۸۲/۵۰۰/۰۰۰	۴۱/۲۵۰/۰۰۰
روزنامه کیهان عربی	۱۶۵/۰۰۰/۰۰۰	۸۲/۵۰۰/۰۰۰	۴۱/۲۵۰/۰۰۰
مجله کیهان ورزشی	۲۸/۶۰۰/۰۰۰	۱۴/۳۰۰/۰۰۰	۷/۱۵۰/۰۰۰
مجله زن روز	۲۸/۶۰۰/۰۰۰	۱۴/۳۰۰/۰۰۰	۷/۱۵۰/۰۰۰
مجله کیهان بچه‌ها	۱۴/۳۰۰/۰۰۰	۷/۱۵۰/۰۰۰	۳/۵۷۵/۰۰۰
مجله کیهان فرهنگی	۲/۲۰۰/۰۰۰	—	—

تلفن: ۰۲۱-۳۵۲۰۲۲۷۸-۰۲۱
تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۱۰۹۲۲

با حضور در نیازمندی‌های روزنامه کیهان دامنه کار خود را گسترش دهید